SBORNÍK RUSKÝCH TEXTŮ PRO NEUČITELSKÉ OBORY

Jitka Porupková

Kotyza, P.(ed.): *Sborník ruských textů pro neučitelské obory*, Hradec Králové: Gaudeamus, 2007, ISBN 978-80-7041-848-2.

Novinkou pro studenty ruštiny i vyučující na pedagogických fakultách u nás je sborník ruských textů pro neučitelské obory. Autor publikace v úvodu čtenáře informuje, že sestavený sborník obsahuje 20 odborně zaměřených textů v ruštině vhodných zejména pro studenty neučitelských oborů. Poměrně nejasně však dále označuje jeho určení, když říká, že „...jeho posláním je vymezit pracovní pole, ve kterém se budou studenti pohybovat v průběhu přípravy na zkoušku z ruského jazyka". Z této věty ani z dalšího upřesnění v textu však nevyplývá, zda má sborník sloužit k samostatné domácí přípravě k ústní zkoušce nebo zda jsou texty využívány také v prezenční výuce. Editor sborníku uvádí, že u zkoušky má adept prokázat porozumění vybranému textu a dovednost reagovat na otázky za jednotlivými materiály. Průběh zkoušky předznamenává vylosování dvou z celkem dvaceti okruhů; na základě vlastní volby student poté na jeden z nich odpovídá. „Jednotlivé části sborníku představují rámec diskusních témat, což ovšem neznamená, že zkoušející nemůže zaměřovat své dílčí dotazy k blízké problematice," upřesňuje autor v úvodu. Z formulace lze usuzovat, že chtěl takto ohraničit tematický rozsah a objem materiálů, které mají sloužit jako příprava ke zkoušce z ruského jazyka. Texty tedy budou využity v průběhu zkoušky s cílem prokázat porozumění vybranému textu a dovednost reagovat na uvedené otázky či další doplňující dotazy.

Od studenta se očekává schopnost práce s textem na úrovni B2 dle SERR. Pomocným vodítkem pro studenty je pak rozhodně praktický abecední přehled opakujících se výrazů, zařazený na závěr sborníku. Jak již editor uvádí, má tento slovník pomoci se v jednotlivých tématech zorientovat a pochopit smysl publikovaných materiálů. Posluchačům doporučuje kvalitní překladové slovníky, navíc přidává také odkazy na slovníky cizích slov. Zařazení právě těchto položek jednoznačně představuje vynikající doporučení pro studenty, kteří při prvním neúspěšném hledání v „nejbližším slovníku po ruce" zpravidla ztrácejí motivaci

a při opakovaných neúspěších rezignují na další hledání. Vyhledáváním pojmů ve slovníku cizích slov tak posluchači výrazně zvyšují svoji šanci na úspěch.

Seznam rusko-českých výrazů slovníku je zpracován velmi precizně, je opatřen nezbytným gramatickým aparátem, ruské výrazy jsou v něm i v celém textu vybaveny přízvukem, a to netradičním, leč praktickým ztučněním přízvučné samohlásky v textu.

Dále editor v úvodu předjímá vznik dalších souborů studijních textů, které by byly zaměřeny např. na dílčí problémy speciální pedagogiky, pedagogiky volného času, andragogiky apod. Podobný počin se určitě setká s kladnou odezvou.

Tento úspěšný pokus vytvořit sborník přichází velice vhod zvláště v době, kdy již pro studenty není tak snadné získat aktuální tištěné odborné publikace věnované odborným textům z oblasti andragogiky, speciální pedagogiky, psychologie apod. Publikace vznikla úpravou textů stažených z internetu. Výjimečností sborníku je nepochybně pracné vybavení veškerých textů přízvuky, se kterými se setkáváme zejména u adaptovaných textů.

Ve sborníku o rozsahu 110 stran formátu A5 nalezneme úvod, obsah, jednotlivá témata s otázkami, dále rusko-český slovník použitých výrazů a seznam použitých pramenů. Práce – jak již bylo zmíněno – zpracovává dvacet různých tematických okruhů; jsou zde texty týkající se andragogiky, oblasti speciální pedagogiky, texty o právech postižených, trvalé invaliditě, mentálním postižení, poruchách chování, ale také materiály o programech léčení drogové závislosti či o komplexním přístupu k prevenci drogové závislosti. Čtenáři mohou získat rovněž informace o hazardních hráčích, trestné činnosti nezletilých, problematice sexuální výchovy a mají možnost si prostudovat řadu článků z oblasti psychologie.

U všech textů najdeme kromě názvu článku také odkaz na příslušnou internetovou stránku. Vzhledem k faktické nemožnosti zajistit funkčnost jednotlivých odkazů by bylo vhodné uvést u seznamu použitých pramenů také datum posledního ověření existence stránky.

Texty ve sborníku mají rozdílnou délku a také odlišný počet otázek: kupříkladu rozsah prvního textu je pět normostran, zatímco druhý je o stránku kratší. V obou případech jsou každému tématu věnovány čtyři otázky. Obecně se však dotazy k různě dlouhým textům pohybují v rozmezí od tří do osmi otázek. Úlohy jsou zaměřeny především na celkové porozumění textu a jeho částem, méně častěji vyžadují detailní porozumění kratších úseků textu. Jednotlivé úlohy za textem vyžadují zpravidla vysvětlení příčin či vztahů, upřesnění informací, popis jevů či postupů uvedených v textu. Výjimečně otázky podněcují k hraní

rolí - např. pátá otázka desátého textu vybízí k sehrání dialogu mezi pacientem a lékařem. Jejich rozsah i zaměření jistě ověřuje porozumění čtenému.

Sborník sám o sobě plní důležitý úkol, nicméně větší dopad by měl v případě, pokud by byl rozpracován do podoby učebnice nebo studijní opory. Jedním z cílů publikace je naučit studenty pracovat s cizojazyčnými texty. Úlohám by proto svědčila větší rozmanitost, za texty by například mohly být úlohy s tvrzením správně/špatně nebo úkoly na skládání vět. Velké oblibě se u posluchačů rovněž těší vytváření asociogramů k jednotlivým tématům nebo práce se slovní zásobou v podobě vyhledávání různých slov se stejným kmenem z textu. K důkladné práci s původním textem nepochybně také přispívá vypisování klíčových slov či jejich doplňování do prázdných políček v textu. Vytváření myšlenkových map, znázorňování logické struktury textu pomáhá studentům správně se v textu orientovat. Jistě je žádoucí také rozvinout umění formulovat vlastní otázky k materiálu, například na základě předem vyznačených částí textu. Jelikož studenti pravděpodobně při přípravě ke zkoušce zpracovávají všechny texty, bylo by přinejmenším užitečné, pokusit se daná témata usouvztažnit. Určitě by studentům prospělo, aby se nad textem kriticky zamysleli a dokázali analyzovat obsah, odlišovat skutečnost od názoru autorů textů a vlastní pohled i prezentovat.

Mgr. Jitka Porupková
Centrum jazykové přípravy
Pedagogická fakulta
Univerzity Palackého
Žižkovo náměstí 5
77140 Olomouc
e-mail: jitka.porupkova@upol.cz